

Information om gödselstukor

Lagring av stallgödsel bör i första hand ske i ordinarie lagringsutrymmen. Ibland kan det finnas skäl till att lägga upp gödseln direkt i fält, för att gödseln ska kunna utnyttjas på ett bra sätt. Det kallas för att lägga gödseln i en stuka. En gödselstuka är en mellanlagring av fast gödsel på mark utomhus, där gödseln läggs upp i en limpformad hög. Det finns två anledningar till att använda gödselstukor: **tillfällig lagring i fält** och **kompostering i fält**.

Som vid all annan gödselhantering måste du vid stukalagring följa de allmänna hänsynsreglerna. Det innebär att du ska lagra gödseln utan att det uppstår föroreningar av yt- eller grundvatten eller att det leder till olägenheter för närboende.

Fundera även över om stukalagring är bästa möjliga teknik för att ta hand om gödseln. Varken tillfällig lagring av stallgödsel i stuka i fält eller kompostering i fält får räknas in i lagringskapaciteten och kan inte ersätta behovet av iordningsställda lagringsutrymmen. De allmänna råden hjälper dig att göra en bedömning av hur, när och hur länge gödseln kan lagras eller komposteras i fält.

Tillfällig lagring i fält

Orsaken till tillfällig lagring av stallgödsel i stuka kan exempelvis vara att effektivisera transporter, undvika markpackning eller därför att gödseln levereras för spridning hos en annan jordbrukare. Gödseln bör vara så fast att den kan lagras till minst **1 meters höjd**. Lagringstiden bör alltid hållas så kort som möjligt.

Om växtnäringsinnehållet, speciellt kväveinnehållet, i gödseln är högt (till exempel fjäderfägödsel eller nötgödsel med liten halminblandning) bör tillfällig lagring i fält ske i direkt anslutning till vårbruket eller under sommar eller tidig höst inför höstsådd.

Mer information

Broschyren ”Gödsel och miljö” som finns i webbutiken på www.jordbruksverket.se

Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring

Under tidig vår och under senare delen av hösten bör lagringstiden begränsas till någon eller högst **några veckor**. Gödsel med större inblandning av strömedel och som kan lagras uppåt 2 meters höjd, gödsel med lågt näringsinnehåll eller komposterad gödsel bör du kunna lagra under något längre tid.

Kompostering i fält

Gödsel som innehåller mycket strö kan du med fördel kompostera före spridning. Komposteringen bör i första hand ske i de ordinarie lagringsutrymmena.

Du kan kompostera gödsel i fält om du kan göra det på ett sätt som garanterar att det inte kommer att leda till någon skada på miljön och människors hälsa. Om gödseln är så fast att den kan staplas till minst **2 meters höjd** (och behöver komposteras innan spridning) kan komposteringen ske i fält. Vid kompostering är det viktigt att högen inte blir för stor och tät, eftersom komposten behöver syre. Komposten kan även behöva röras om med jämna mellanrum för att komposteras effektivt.

När ströandelen i gödseln ökar behöver komposteringen ske under längre tid samtidigt som riskerna för utlakning av växtnäring från gödseln minskar. En kompoststuka bör inte ligga på fältet mer än **ett år** innan den sprids.

Kontakta din kommun

Uppläggning av gödselstuka behöver i de flesta fall inte anmälas till kommunen, men kontakta ändå din kommun för råd och information om vad som gäller. Kommunen kan besluta om särskilda regler inom till exempel detaljplanelagt område eller vattenskyddsområde.

Egenkontroll – tänk igenom följande

Gödsel	Kommentarer
Vilken typ av gödsel är det? Är den lämplig att lägga i en stuka?	Det är förhållandet mellan kol och kväve i gödselhögen som till stor del påverkar risken för näringsförluster. Mycket kol (strömedel) i förhållande till kväve (gödsel) minskar risken för näringsförluster.
Tid	Kommentarer
Hur länge ska stukan ligga ute?	Tiden bör hållas så kort som möjligt.
Är tidpunkten på året lämplig för stukalagring?	Risken för näringsutlakning är mindre under sommar än under vår, höst och milda vintrar.
Placering	Kommentarer
Ligger den tänkta platsen för stukan inom ett vattenskyddsområde?	I en del kommuner är det förbjudet att lägga ut en stuka inom ett vattenskyddsområde och i andra kommuner krävs en anmälan innan stukan läggs ut. Kontakta din kommun och fråga.
Finns det risk för näringsförluster eller ytavrinning från gödseln vid tö eller kraftigt regn? Finns det risk för översvämning, ansamling av vatten eller hög grundvattennivå under lagringstiden?	Undvik att lägga stukan på mark som lutar och på platser där vatten kan bli stående.
Finns det risk att yt- och grundvattentäcker, till exempel din eller grannens dricksvattenbrunn, eller andra vattenförekomster förorenas?	Hur djupt grundvattnet ligger, avstånd till närmaste vattendrag och om det finns vattentäcker eller brunnar i närheten har betydelse för var det är lämpligt att placera en stuka.
Finns det dräneringsledningar i närheten?	Undvik att lägga stukan ovanför kända dräneringsledningar.
Är jordarten på lagringsplatsen lämplig?	Sandjordar och andra lättgenomsläppliga jordar bör undvikas på grund av risken för näringsläckage. Lerjordar är lämpligare, men de kan ha stora sprickor som kan transportera näringsämnen snabbt. En harvning av lerjorden kan bryta transporten genom sprickor och maskgångar i ytan och minska risken för näringsläckage.
Hur långt är avståndet från stukan till närmsta granne? Hur ser du till att grannarna inte störs av lukt och flugor?	Längre avstånd från stukan till närmsta granne minskar störningsrisken. Kalkning av gödseln kan minska förekomsten av flugor.
Är stukan placerad på det fält där gödseln senare ska spridas? Är mängden gödsel i stukan anpassad efter vad som behöver spridas på fältet?	Mer gödsel än vad som ska spridas på fältet bör inte läggas upp i stukan.
Kommer en gröda att odlas på platsen efter att gödselstukan avlägsnats?	En växande gröda motverkar erosion och näringsförluster och bör etableras på platsen när stukan tas bort.
Har gödsel lagts ut i stuka på platsen tidigare?	Vid återkommande stukalagring på samma fält bör lagringsplatsen flyttas inom fältet och inte återkomma till samma plats inom en period av 5 år.
Hantering	Kommentarer
Behöver du täcka stukan med tätt material om den ligger kvar längre än till oktober månad?	Har gödseln låg kol/kvävekvalitet (lite strömedel i förhållande till gödsel och urin) bör den täckas för att minska risken för näringsförluster vid nederbörd.
Ser du till att utläggningen i en och samma stuka sker under en begränsad tidsperiod?	En stuka ska läggas ut under en begränsad tid, den ska inte fyllas på dagligen.
Hur gör du för att underlätta komposteringsprocessen?	Storlek och utformning på stukan är viktiga för att undvika syrebrist. Omrörning av stukan förbättrar komposteringen. Du kan behöva tillföra vatten för att få igång processen.
Sprider du gödseln vid närmsta lämpliga tillfälle efter att komposteringen är avslutad?	En gödselkompostering i fält bör inte ta mer än ett år.